

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

22. [32.] Mauri Christianitas à Rege Aërio euersa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

igni absumendis, operæ pretia à Mascarenio, eiusque Sociis strenuè collocatæ: adutorum ad octo millia natali meliore baptismi edita; puero-
rum vero multo plures; pergitque scribere idem Pater, se tot insula-
rum, & oppidorum legationibus inuitatos ad Sacrum baptismi iis con-
ferendum, vt iis idonea Catechesi parandis nullum essent vacuum diem
reperiri, si vel pueris solis Christianè lauandis percurrere insulas vo-
luissent, & hoc absynthio vehementer obtusas quibus fruebantur pias
animorum dulcedines, quod adesse vbique omnibus non possent, infan-
tes interea, baptismi expertes; adulti cum solo baptismi desiderio inte-
rissent. Enimvero iniquum videbatur neophytos suæ in diuinis igno-
rationi permittere, vna baptismi gratia contentos, quamobrem iis per
oriorum Christi doctrina informandis moras trahere oportebat, & cor-
roborendis aduersus futuras infidelium insectationes, à quibus alioqui
nimium debiles & primis nixi radicibus pronum erat facile deiici, suc-
cessu tam fausto adhibebatur iis hæc institutio, vt Sanctissimæ fidei
studio penitus arderent; sub noctem quotidie vbique domorum, fami-
lia omnis in vnum coheretur, Christiana mysteria & leges cantu repe-
terent, & interposita contestatione profiterentur Deo in procinctu se-
stare ad sanguinem pro ipsius fide ac legibus fundendum. Pueri, auitæ
superstitionis, ne quod vestigium restaret, caternatim per montes, &
sylvas, impij cultus ædículas indagabant, & nidos idolorum, quorum
ingens illic vbique copia, diruebantque omnia funditus: in quo factum
vt semel vi occulta repellerentur à dæmone, nec possent propius idolo
eiusque delubro manus admoliri; at ij ferali nouitate nihil quicquam
exterriti, genua flectunt; precationem dominicam recitant; I E S V no-
men sanctissimum in auxilium vocant, inde in idolum audenter inua-
dunt, & comminutum, delubri sui ruinis sepeliunt: sic in Amboino
Christiana lex reuixit, pristinumque in florem rediit, Lusitanorum re-
centi arce, Maurorum violentiam à Christianis prohibente.

Verum hic ager dum læta segete pinguescit, diripitur alius & in so-
litudinem cruentam vertitur. Reparati faustitas Amboino, secundam
Mauro calamitatē infert Rex Moluci Aërius: Christianorum vires con-
spicatus coaluisse in vnum exercitum, occuparique in arce fabricanda,
occasione vsus & tempore militem conquiri, quàm multos potest Bo-
canori, Subugæ & Doi conscribit, eosque triginta bellicis impositos
nauib; in Maurum immittit. Erant illic de Societate tres, & rebus
placidis benignam legebant Ecclesiæ ac cælo messem animorum, ac vt
alia non fuisset præterquam infantium, qui beato vix lauacro tincti casta
innocentiæ in stola sistebant se Deo, transibantque ex terra crudeli &
barbara in beatas sedes, cum breui numerum constarent, vt vel iis tan-
tùm nostrorum plus satis rependi sudores censerentur. Quanquam haud
fuit hæc summa operæ in illos populos collatæ, eò gens agrestis & bar-
bara teneritatis & sancti timoris ab iis erat perducta, vt multo cum fletu
confessionibus sacris animum purgarent; & fauebat Deus seruorum suo-

22.
Mauri Chri-
stianitas à
Rege Aërio
euerfa.

rum conatibus crebro miraculorum suffragio; alios enim mox ut à peccatis absoluerant etiam corporis subita donabat sanitate; quosdam propinatio quod illic vsu scelerato inualuit, veneno morituros, aquæ lustralis forbitiuncula præstabat incolumes, multorum agros, cæli diu collecti eius bonitatem votis liberali pluuia infundebat; post quam vnâ collecti eius bonitatem votis communibus implorassent, quibus & his similibus beneficentiæ suæ prodigiis stabiliebat firmiter neophytorum fidem, & magno affluxu barbaros ad sacrum baptisma prolecebat. Sed illa omnis ora maritima tam laborioso, & diuturno nostrorum studio, tam læta & ferax paucis diebus vastitas facta est; Regis Moluci classis, pagos fere omnes & oppida subuertit. Primos eius impetus sensit Pune, in qua trecenti demptis aliquibus in mancipia subactis, interfecti sunt Christiani. Horum è numero, vir sanctimonia & sanguine nobilis, securitati periculum prætulit, quod fuga vitare poterat, ut suos malorum socius efficacius confirmaret. Tanti viri exemplo fortiores effecti, generosa morte pro Christo, motus omnes, omnemque Mahometis rabiem calcarunt. Crucem brachiis stringens more illic à Xauerio accepto, in ipso complexu constantis fidei condecoratus est præmio, frustatim à barbaris concisus: fatetur ex Patribus qui tunc in Mauro versabantur, Nicolaus Nugez annorum spatio trium & viginti quibus illas excoluerat insulas, & sanguinolenta spectarat bella, nihil se tam immane ac ferinum vidisse, ut esset cum ea comparandum strage quam tunc illa Christianitas passa est, vsque eò ut hostes grauidarum matrum exsectis ventribus fœtus euellerent immaturos, & in morientium oculis iugularent, vna illa gauisi, crudelis spectaculi voluptate. Qui manus illorum declinassent potissimum feminae passo lugentes capillitio cum paruis inter brachia liberis, ad eum fuga se recipiebant; narrabant sæuas maritorum mortes, & fratrum iacturas, patriæque suprema funera etsi aliud ex eo nihil sperare solarij poterant præter lacrimas miserentis & pia monita ad patientiam in priuatis, & publicis cladibus, æterni fiducia præmij sustentandam. Quinque ad summum pagi Maurorum se obsequio dedere, refixis prius, & absconditis crucibus, & sacris imaginibus ne qua ab impiis profanarentur iniuria; quicumque in fide perstitere ferro flammisque deleri sunt. Triumphabat inter hæc in sinu Rex Moluci, sed familiari sibi fraudulencia, coram Lusitanis, vultus ad mœrorem, & verba fingebat: iurabat se horum omnium insontem; duces hostilis exercitus propinquos equidem sibi esse, sed regni sui perduelles, & felicitati suæ inuidere, mouisseque arma eo consilio ut suspectum se facerent Lusitanis eosque ab se auerterent. Quæ ille mendacia prætexens probabiliori mendacio, expediebat ijs exterminandis armata nauigia, sed contrariis clam instructa mandatis, aut classi hostium vltro accedebant aut reducta in portum negabant se hostem reperisse, fuga lapsum ignotas latebras tenere. Quæ Lusitanus sua quoque pro parte simulabat se vera credere, ne cogereetur scelestum hominem aperto bello cohercere, cuius.

cuius tunc gerendi facultas viresque deerant. Vbi autem falso suorum relatu (per quos ipse res Lusitanas in Amboino explorabat) accepit Gonzalum Pereiram , post Itum insulam a ce valida firmatam classis sibi creditæ munere perfunctum , cum illa in Indiam regredi , tunc vero detracta tot annorum larua , edixit propalam Lusitanis se Maurum esse obseruatore Mahometi , proin crucis hostem capitalissimum ; ab se nisi hostile nihil in posterum expectarent. Quare aut abirent placide in rem bonam , aut arma expedirent ; vtrunque de cætero se quisque vt posset tueretur. Sic hostem professus sicarios misit qui eorum nonnullos per insulam palantes necarent , quodque annonâ ex Mauro inuchenda Ternatense præsidium contra illum duraret , ipse maris dominium obtinens , interceptis inoffensa captura nauigiis omnia prædabatur.

Arcis igitur Præfectus inter arma , & famem deprehensus , postremis malis , postrema molitur remedia : suis in consilium vocatis deliberandum ponit de interficiendo Moluci Rege : iam eo in præceps collabi omnia , vt sisti ruina subsidio alio non posset. Refricata memoria præteritorum , & præsentium scelerum , mille mortibus reum esse. Solicitatos ab eo Iauæ Manros ; captam eorum armis Bandæ nauem ; necatos Tidoris & Geiloli Reges hoc solum nomine quod essent Lusitanis fœdere coniuncti , semel in Amboino ; bis in Mauro euerfam Christianitatē ; denuntiatas palam Lusitanis inimicitias capitales , interceptos arcis direprosq̄ue comneatus , trucidatos etiam aliquot Lusitanos , & hæc ab Rege regni Lusitanici cliente , & ab Lusitanis in regnum prouecto. Per hæc tamen tam licet immania tyranni barbari crimina , in diuersa iuere sententiæ ; multis in futurum prospicientibus , Consultum videbatur ab Regis capite manus abstinere , quantumlibet reo , & quasuis pœnas commerito. Successuram perempto filium eius Babum , nihilo forsitan meliorem , sed certè ad vindictam potentem : si tantos insularum motus aduersum Lusitanos eius nuper exciuerat carcer , vt necessario anteponendum fuerit vtile decoro , & damno pudor ; quid tunc eius morte expectandum maneret ? Reuocaretur potius Pereira , acerferentur ab Indiis nouæ vires ; suspenderetur interim aliqua induciarum mora bellum ; fortiter arx retineretur. Sic isti , nec in oppositum vicit illorum sententia qui Præfecti mentem secuti fuerant. At hic etsi maxime arcanus de re maximè lubrica Senatus (quo prodente ignotum) non satis latuit , imo ipsum ad regem perlatus , custodem sui effecit acriorem , suasitque ab arce quam posset longissime degere , ac ne his quidem sat vitæ securum , in conditiones pacis descendere , quas illi gaule vectario reuersurus in Indiam Præfectus Simon Mendoza sub discessum tulit ; in has forma iuravit tam solenni ; vt non dubitaret se persuasisse verè ab se , & ex animi sententia iuratum , hac confidentia in arcem postridie (qui fuit Februarij vigesimus octauus anni 1570.) audenter ingreditur , regente latus Gorango genero , viro forti , bellisque nominato , sed in casum præsentem debili ; exibat arce Rex Moluci , cum Præfecti Sobrinus Mar-

33.
Rex Moluci
Aërius occi-
ditur à Lu-
sitano , à Re-
gis filio arx
Lusit. capi-
tur.